

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΩΝ
Ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ UNESCO

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES – I.C.O.MO.S.
THE OFFICIAL TECHNICAL ADVISOR OF UNESCO

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ HELLENIC NATIONAL COMMITTEE COMITÉ NATIONAL HELLENIQUE
Πειραιώς 73, 10553 Αθήνα. Τηλ.: (+30)2103244821 www.icomoshellenic.gr icomoshellenic@gmail.com

Αθήνα, 15/5/2024
α.π. 1609

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΘΕΜΑ: Το καθολικό της Μονής της Χώρας και η παραβίαση των διεθνών συμβάσεων
ΣΧΕΤΙΚΟ: Δικό μας με α.π. 1481/29-8-2020

Σύμφωνα με πρόσφατη απόφαση του Τουρκικού Κράτους, το καθολικό της Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη αποδίδεται στην ισλαμική λατρεία, χωρίς προβλέψεις για τη διασφάλιση της διατήρησης του υλικού σώματος του μνημείου και του συνόλου των κατασκευαστικών και καλλιτεχνικών στοιχείων, για τη διατήρηση των οποίων αναγνωρίστηκε από την UNESCO ως μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς. Η πράξη αυτή εγγράφεται στο πλαίσιο της εθνικιστικής πολιτικής της τουρκικής κυβέρνησης που καλλιεργεί και εκμεταλλεύεται τον θρησκευτικό φανατισμό.

Οι στόχοι της εσωτερικής πολιτικής ενός ξένου κράτους δεν αφορούν στο ICOMOS άμεσα. Όταν, όμως, έχουν επιπτώσεις στα χαρακτηριστικά ενός μνημείου, με βάση τα οποία αποφασίστηκε από τη διεθνή κοινότητα η ένταξή του στον κατάλογο των μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς, τότε το ICOMOS, ως ο θεσμοθετημένος επίσημος τεχνικός σύμβουλος της UNESCO, για θέματα μνημείων και τοποθεσιών, έχει καθήκον να λάβει θέση, όπως και κάθε οργανισμός, που έχει σχέση με το θέμα και σέβεται τον εαυτό του και τις αρχές του.

Το καθολικό της Μονής της Χώρας είναι από τα σπουδαιότερα και καλλίτερα διατηρημένα δείγματα της μεγάλης τέχνης του Βυζαντίου της παλαιολόγιας εποχής, στο οποίο η εντοίχια ζωγραφική (ψηφιδωτά και νωπογραφίες) και οι ορθομαρμαρώσεις, σε συνδυασμό με το συμβολικό τους περιεχόμενο και τις επιγραφές, δημιουργούν μια ενιαία καλλιτεχνική σύνθεση που αντιπροσωπεύει τα υψηλότερα επιτεύγματα στον τομέα της ζωγραφικής, διακοσμητικής και πνευματικής παραγωγής των ύστερων αιώνων της αυτοκρατορίας, σε βαθμό που να αποτελεί μέτρο σύγκρισης για τα άλλα επίσημα βυζαντινά μνημεία της περιόδου.

Η μικρή σχετικά κλίμακα του μνημείου και ο χαρακτήρας της διακόσμησης επιβάλλουν λελογισμένη διαχείριση του αρχιτεκτονικού κελύφους, δηλαδή έλεγχο της επισκεψιμότητας, έλεγχο των συνθηκών της ατμοσφαιράς και τη φύλαξη του μνημείου. Ακόμη, επειδή ένα βασικό χαρακτηριστικό του μνημείου είναι τα μωσαϊκά με χριστιανικές παραστάσεις, η λειτουργία του μνημείου ως χώρου ισλαμικής λατρείας θα επιβάλει την απόκρυψή τους και θα καταργήσει μέρος της καλλιτεχνικής αξίας του.

Η αλλοίωση του πολιτιστικού χαρακτήρα και της λειτουργίας του καθολικού της μονής της χώρας, είναι αναπόφευκτο να επιφέρει και ένα πλήθος μεταβολών, που θα επιβληθούν ως αναγκαίες, για την προσαρμογή του στις νέες συνθήκες. Αυτό έχει ήδη αποδειχθεί στην περίπτωση της Αγίας Σοφίας όπου, τέσσερα χρόνια μετά την άρση της ιδιότητας του μουσείου και την επιβολή της λειτουργίας της ως χώρου ισλαμικής λατρείας, ο χαρακτήρας του μνημείου έχει αλλάξει ριζικά, όχι μόνον από αισθητικής/καλλιτεχνικής πρόσληψης, αλλά και από την εμφάνιση σοβαρών συμπτωμάτων καταπόνησης του οικοδομικού ιστού.

Το Ελληνικό ICOMOS εκφράζει την έντονη αντίθεσή του στην άρση του χαρακτήρα του μουσείου στο καθολικό της Μονής της Χώρας και την επιβολή της λειτουργίας του ως χώρου ισλαμικής λατρείας. Ο χαρακτηρισμός του ως Μνημείου Παγκόσμιας Κληρονομιάς, επιβάλλει το ηθικό χρέος σε όλες τις εθνικές επιτροπές του ICOMOS και την UNESCO να πάρουν θέση στο σοβαρό αυτό θέμα, και να απαιτήσουν από το Τουρκικό κράτος να σεβαστεί τους όρους της σύμβασης παγκόσμιας κληρονομιάς, την οποία έχει υπογράψει, αναιρώντας την απόφασή του.

Για την Εθνική Επιτροπή του Ελληνικού Τμήματος του I.C.O.MO.S.

Ο Πρόεδρος

Αναστάσιος Τανούλας

Η Γενική Γραμματέας

Αναστασία Στασινοπούλου